

2017 - Anul tribuniștilor memorandiști (XVII):

Lajos Batthyány **Capitularea de la Șiria - 13 aug. 1849** **Lajos Kossuth**

Primul ministru maghiar executat la 6 oct. 1849

Guvernatorul de facto în timpul revoluției maghiare de la 1848-1849

Cei 13

Ungurii nu au uitat niciodată ziua de 6 octombrie 1849, când au asistat la execuția celor 12 generali maghiari și un colonel (cei 13 martiri de la Arad)

execuția

“În Ungaria există o singură națiune...”

Arad

Act patriotic ca autoritățile Statului să fie combătute și dușmănite!

- Ungaria nu a fost învinsă de Austria, ci de Rusia

Tinerii sec. XXI păstrează în memorie revoluția de la 1848, ca evenimentul ce a marcat destinul întregii Europe; majoritatea nu cunosc consecințele acestei revoluții și evenimentele care au schimbat viitorul Transilvaniei, în timp ce Moldova și Muntenia au fost nevoite să accepte protectoratul Rusiei Țariste și suzeranitatea Imperiului Otoman.

Umilința consecințelor înfrângerii revoluției maghiare (1848-1849), a fost resimțită, multe decenii, de întreaga clasă conducătoare maghiară. Tratatul de pace s-a încheiat la Șiria (13 aug. 1849), gen. maghiar Artur Görgey predându-se generalului armatei imperiale ruse, contele Theodor von Rüdiger. La negociere s-a solicitat eliberarea ungarilor, acceptându-se ca unul din prinții ruși să poarte Coroana Sf. Ștefan, iar în termenii capitulării să se specifice că Ungaria nu a fost învinsă de Austria ci de Rusia! Ungurii nu au uitat niciodată ziua de 6 oct. 1849, când au asistat la execuția celor 12 generali maghiari și un colonel (cei 13 Martiri de la Arad), în aceeași zi fiind executat și Lajos Batthyány, primul ministru maghiar; represaliile au fost dure fiind executați soldați și civili, prizonierii fiind încorporați în armata austriacă.

Reluând firul evenimentelor politice ale sec. XIX, trebuie consemnată noua constituție imperială austriacă (din 20.02./4.03.1849) care restabiea autonomia Marelui Principat al Transilvaniei, acesta fiind reîntregit cu Partiumul, cu o organizare administrativă nouă. Banatul era integrat cu Voivodina, noua provincie numindu-se <„Voivodina Sârbească” și „Banatul timișan”>

(„*Woiwodschaft Serbien und Temescher Banat*“) cu reședința la Timișoara; toate provinciile depindeau direct de Viena. Regimul „*neoabsolutist*” a desființat relațiile tradiționale, reformele introduse ascuțind opoziția fostelor stări privilegiate. Tribunul Eugen Brode descria situația Transilvaniei, după 1849 «O administrație militară severă și un guvernământ de poliție adeseori prea zelos îngrijeau de respectarea și susținerea unității primejduite a imperiului. Deși acest guvernământ absolutist suprima toate libertățile publice, totuși din partea tuturor popoarelor, se recunoaște că el s'a deosebit prin o bună și nepărtinitoare justiție, că a deslegat spre mulțumirea generală cestiunea foarte încurcată a proprietății între boeri și țărani, și că n'a apăsător nici o națiune în folosul alteia. După timpurile de însuflețire națională a anilor patruzeci, Maghiarii au resimțit această stăpânire absolutistă foarte mult și au suportat-o numai cu multă amărăciune. Guvernământul militar și de poliție a fost identificat cu ideea unității imperiului, care a devenit astfel și mai urgent în ochii Maghiarilor. Se considera drept un act patriotic ca autoritățile Statului să fie combătute și dușmănite.

Un simțământ de răsbunare către Viena și către Casa domnitoare străbătea întreaga societate maghiară.».

În timp ce principatele române au înfăptuit „**Mica Unire**” (în 1859), Viena a reorganizat teritorial Transilvania, restaurând puterea nobilimii maghiare și a patriciatului săsesc, nemulțumind evident așteptările liderilor românilor. Prin diploma imperială din 20 oct. 1860 și noua lege fundamentală a monarhiei din 26 febr.1861, se instaurează un nou regim – „*federalist-liberal*”. Aplicarea acestui „*restitutio in integrum*”, prin compromisul cu maghiarii și includerea Transilvaniei în „**Transleithania**”, a însemnat atât pierderea autonomiei instituțional-politice cât și relansarea luptei naționale a românilor. Sibiuul cunoaște în anii 1861-1863 un prim punct culminant al luptei naționale românești, seria de congrese ce stabilesc tactica luptei naționale, bazându-se pe orientările stabilite la Adunarea de la Blaj. Lucrarea „*Istoria României în date*” (1972), coordonată de C. C. Giurescu poate fi un prim instrument ce oferă lămuriri asupra evoluției evenimentelor din Transilvania, în paralel cu evenimente din Principatele Române Unite – România:

Anul 1863 este anul formării - la București - a „**monstruoasei coaliții**” (alianța dintre conservatori și liberalii-radicali), cea care s-a opus domnitorului Al. I. Cuza; la Iași se fonda „Junimea”, iar în Transilvania era anul Congresului național al românilor care «deleagă zece personalități, în frunte cu Andrei Șaguna, pentru a expune împăratului, la Viena, revendicările politice a românilor». În perioada 1863, Iul.3/15-1864, oct.17/29: «Se întrunește la Sibiu Dieta Transilvaniei (...), în care pentru prima oară românii trimit cei mai mulți delegați (46, față de 42 ai ungarilor și 32 ai sașilor). Alături de aceștia, împăratul a numit din rândul fiecărei naționalități încă 11 „regaliști” care să participe la lucrările dietei. Se votează legea privind „**egala îndreptățire a națiunii române**” cu celelalte naționalități și religii ale Transilvaniei, precum și legea privitoare la întrebuintarea celor trei limbi ale țării în viața publică (potrivit legii, limba română putea fi folosită, alături de limbile germană și maghiară, în administrație și justiție ca limbă oficială).»

În **1864** a avut loc ridicarea episcopiei ortodoxe de la Sibiu la rangul de mitropolie (în 12/24 dec.), sub conducerea lui Andrei Șaguna, cel care a susținut că „pe românii transilvăneni, din

adâncul lor somn (vreau) să-i trezesc și cu voia către tot ce e adevărat, plăcut și drept să-i îndrumez”; avea în subordine episcopiile din Arad și Caransebeș.

În 1865, prin decretul imperial din 20 aug/1 sept. se încheie Dieta Transilvaniei de la Sibiu și se anulează legislația emisă de aceasta, inclusiv „*Legea despre egala îndreptățire a națiunii române*” și „*Legea pentru folosirea limbilor patriei*”; în 8/20 noi. se deschide Dieta Transilvaniei la Cluj care va vota încorporarea Transilvaniei la Ungaria și desființarea autonomiei: «urmînd ca treburile și interesele acestui teritoriu, locuit de români, să fie discutate și hotărîte de Dieta de la Budapesta.». Deputații români din Dieta Transilvaniei au protestat contra „uniunii”. În 1865, „*Telegraful român*” cunoaște o criză financiară, Șaguna înlocuindu-l pe Zaharia Boiu cu tânărul Nicolae Cristea. Astfel începe „perioada de glorie” a publicației, timp de 18 ani ziarul fiind orientat spre probleme de interes pentru cititori: politice, social-economice și nu în ultimul rând cele literar-culturale. În paginile ziarului dar și în suplimentul „*Foișoara Telegrafului Român*” publică ilustrații transilvăneni: Andrei Mureșanu, Iosif Vulcan, Ioan Slavici, Ilarie Chendi, Șt. O. Iosif, etc. Nicolae Cristea a fost un susținător fervent al activismului, combătând cu argumente pasivismul transilvan, fapt ce i-a adus o lungă confruntare polemică cu George Barițiu. Istoricul Lucian Boia scria despre acesta: «...avînd o cultură destul de bogată (studiase istoria și știința politicii la Universitatea din Leipzig între 1861 și 1863), un timp profesor la seminarul din Sibiu, devenind preot în 1870, căsătorit în 1869 cu fiica lui Diamandi Manole, bogatul negustor din Brașov, Nicolae Cristea era un spirit suficient de luminat și dispunea de suficiente relații sociale pentru a ajunge, dacă nu inițiatorul, cel puțin susținătorul unui curent înnoitor în cultura și chiar în viața politică transilvăneană.» Viața tribunistului Nicolae Cristea l-a determinat pe istoricul dr. Vasile Crișan să susțină că acesta se numără printre „martirii cauzei naționale și ai ziaristicii românești”. Despre publicistul născut în Ocna Sibiului (1834), care a avut «un rol determinant în dezvoltarea „Noii Direcții” în Ardeal» (Vlad Popovici, „Tribunismul 1884-1905”), vom mai aminti.

La începutul anului 1866 (la 11/23 februarie) domnitorul Al. I. Cuza abdică, urmare a conjurației „monstruoasei coaliții”; Oct.11/23. «Poarta otomană emană firmanul de investitură a lui Carol I, prin care (...) recunoștea perpetuitatea unirii celor două țări române.»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2017-anul-tribunistilor-memorandisti-xvii-125464.html>

The screenshot shows a web browser window with the URL www.tribuna.ro/stiri/cultura/2017-anul-tribunistilor-memorandisti-xvii-125464.html. The page features the Tribuna logo with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". A red navigation bar contains the following categories: Eveniment, Actualitate, Stirile de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area displays the article title "2017- Anul tribuniștilor memorandiști (XVII):" with a date of 23.04.2017 22:40, 113 views, and 0 comments. Social media sharing buttons for Facebook, Twitter, and a general share button are visible. A search bar is located at the bottom right.